

Appendix: Vraagstellingen en schalen

Verwachtingen, houdingen en opvattingen leerlingen (leerlingvragenlijst 2017)

Van den Branden, N., Struyve, C., Dockx, J., Denies, K., & De Fraine, B (2018). *LiSO-project: Vragenlijst voor leerlingen mei 2017. Technische rapportering*. Steunpunt Onderwijsonderzoek, Gent.

Toekomstverwachtingen: secundair onderwijs

In welke onderwijsvorm denk je dat je zal afstuderen in het secundair onderwijs? Duid bij elke mogelijkheid aan hoe zeker je deze vindt.

1. Ik denk dat ik de school zal verlaten zonder een getuigschrift te behalen.
2. Ik denk dat ik zal afstuderen in het Deeltijds (Beroeps)secundair Onderwijs (DBSO of leerovereenkomst).
3. Ik denk dat ik zal afstuderen in het Algemeen Secundair Onderwijs (ASO).
4. Ik denk dat ik zal afstuderen in het Beroepssecundair Onderwijs (BSO).
5. Ik denk dat ik zal afstuderen in het Kunstsecundair Onderwijs (KSO).
6. Ik denk dat ik zal afstuderen in het Technisch Secundair Onderwijs (TSO).
7. Ik denk dat ik zal afstuderen in het Buitengewoon Secundair Onderwijs (BuSO).

Antwoordschaal is een Likertschaal met 5 punten: 1=zeker niet; 2=waarschijnlijk niet; 3=misschien; 4=waarschijnlijk wel; 5=zeker wel

Toekomstverwachtingen: na het secundair onderwijs

Wat zal je na het secundair onderwijs doen? Duid bij elke mogelijkheid aan hoe zeker je deze vindt.

1. Ik denk dat ik na het secundair onderwijs zal stoppen met studeren en zal gaan werken.
2. Ik denk dat ik na het secundair onderwijs een korte specialisatie zal volgen (bv. 7de jaar BSO).
3. Ik denk dat ik na het secundair onderwijs een opleiding aan de hogeschool zal volgen.
4. Ik denk dat ik na het secundair onderwijs een opleiding aan de universiteit zal volgen.

Antwoordschaal is een Likertschaal met 5 punten: 1=zeker niet; 2=waarschijnlijk niet; 3=misschien; 4=waarschijnlijk wel; 5=zeker wel

Academisch zelfconcept

Hieronder staan een aantal zinnen die gaan over jezelf. Denk over elke zin even na wat je ervan vindt en kies dan het antwoord dat het best bij jou past.

Globaal academisch zelfconcept

1. Ik scoor goed op tests van de meeste schoolvakken.
2. Ik leer snel bij voor de meeste schoolvakken.
3. Ik ben goed voor de meeste schoolvakken.
4. Ik haal slechte punten voor de meeste schoolvakken (-)

Wiskunde specifiek zelfconcept

(ASO-TSO-KSO apart vak wiskunde – item 5 niet bevroegd voor BSO – andere formulering items 1 en 2)

1. Ik scoor slecht op toetsen wiskunde / die vooral over wiskunde gaan. (-)
2. Ik haal goede punten voor wiskunde / toetsopgaven die vooral over wiskunde gaan.
3. Ik heb moeite om iets te begrijpen als er wiskunde in voorkomt. (-)
4. Ik heb dikwijls hulp nodig bij wiskunde. (-)
5. Wiskunde is één van mijn beste vakken.
6. Ik ben altijd goed geweest in wiskunde.

Antwoordschaal is een Likertschaal met 5 punten: 1=niet waar; 2=meestal niet waar; 3=soms waar, soms niet waar; 4=meestal waar; 5=waar

Opvatting over intelligentie ('fixed mindset')

Hieronder staan een aantal zinnen die gaan over jezelf. Denk over elke zin even na wat je ervan vindt en kies dan het antwoord dat het best bij jou past

1. Slim zijn is een eigenschap van jezelf waar je niet erg veel aan kan veranderen.
2. Je bent slim of niet en je kan niet echt veel doen om dit te veranderen.
3. Je kan wel nieuwe dingen leren, maar je kan niet echt je verstand veranderen.

Antwoordschaal is een Likertschaal met 5 punten: 1=niet waar; 2=meestal niet waar; 3=soms waar, soms niet waar; 4=meestal waar; 5=waar

Risicoaversie

Hoe zie jij jezelf? Ben je doorgaans een persoon die volledig bereid is om risico's te nemen of probeer je het nemen van risico's te vermijden? Kleur het passende bolletje op deze schaal van 0 (= niet bereid om risico's te nemen) tot 10 (= volledig bereid om risico's te nemen)

Antwoordschaal is een genummerde schaal van 0 tot 10, met betekenisgeving op de eindpunten: 0 = niet bereid om risico's te nemen, tot 10 = volledig bereid om risico's te nemen.

Relatieve risicoaversie

Hieronder lees je enkele uitspraken over de wereld en de toekomst. In welke mate ben je het

ermee eens? Denk over elke zin even na wat je ervan vindt en kies dan het antwoord dat het best bij jou past.

1. Ik vind het belangrijk om later een betere job te hebben dan mijn ouders.
2. Ik wil een beter diploma behalen dan dat van mijn ouders.

Antwoordschaal is een Likertschaal met 5 punten: 1=niet waar; 2=meestal niet waar; 3=soms waar, soms niet waar; 4=meestal waar; 5=waar

We gebruiken slechts de twee bovenstaande items; de twee andere bevroegde items (hieronder) werden na schaalanalyse niet weerhouden. Cronbachs alfa 0,84

1. Ik vind het belangrijk om later evenveel geld te verdienen als mijn ouders.
2. Mijn ouders zouden het erg vinden als ik later een slechtere job zou hebben dan die van hen.

Demotie - gevoel van sociale achterstelling

Hieronder lees je enkele uitspraken over de wereld en de toekomst. In welke mate ben je het ermee eens? Denk over elke zin even na wat je ervan vindt en kies dan het antwoord dat het best bij jou past.

1. Er zijn een hoop mensen die het nooit goed zullen hebben en ik hoor bij die groep.
2. Mensen zoals ik hoeven geen mooie toekomst te verwachten.
3. Wij zijn het type mensen dat vaak het slechte werk moet doen.
4. Mijn ouders hebben het niet gemakkelijk gehad, dat zal bij mij ook wel zo zijn.
5. Een mooie carrière, dat is meestal niet voor ons soort mensen.

Antwoordschaal is een Likertschaal met 5 punten: 1=niet waar; 2=meestal niet waar; 3=soms waar, soms niet waar; 4=meestal waar; 5=waar

Cronbachs alfa 0,82

Betekenis van onderwijs: instrumentele investering en intrinsieke investering

Er kunnen verschillende redenen zijn waarom mensen naar school gaan nuttig vinden. Wat vind jij van de volgende redenen? Kleur 1 bolletje per zin.

Naar school gaan is nuttig omdat...

Onderwijs als instrumentele investering

- het je latere kansen op werk vergroot.
- je dan later een persoon met veel status kan worden.
- je dan later veel geld kan verdienen.

Cronbachs alfa 0,69

Onderwijs als intrinsieke investering

- je er heel wat kunt bijleren.
- je er beter leert nadenken.
- je er jezelf kan ontwikkelen.

Cronbachs alfa 0,77

Antwoordschaal is een Likertschaal met 5 punten: 1=niet waar; 2=meestal niet waar; 3=soms waar, soms niet waar; 4=meestal waar; 5=waar

Tijdsvoorkeuren – uitgestelde beloning ('time discounting preferences')

Welk soort job zou je later verkiezen? Kleur 1 bolletje.

1. Een job met van bij het begin een gemiddeld loon.
2. Een job met een laag loon gedurende de eerste 2 jaren, en later een hoger loon.
3. Een job met een zeer laag loon gedurende de eerste 4 jaren, maar een zeer hoog loon later.

Tijdsperspectief: focus op toekomst

Hieronder lees je enkele uitspraken over de wereld en de toekomst. In welke mate ben je het ermee eens? Denk over elke zin even na wat je ervan vindt en kies dan het antwoord dat het best bij jou past.

1. Ik hou me niet bezig met mijn toekomst, ik leef in het hier en nu (-).
2. Ik ben heel erg bezig met het maken van plannen voor mijn toekomst.
3. Het verdere verloop van mijn leven heb ik redelijk goed uitgestippeld.

Antwoordschaal is een Likertschaal met 5 punten: 1=niet waar; 2=meestal niet waar; 3=soms waar, soms niet waar; 4=meestal waar; 5=waar

Cronbachs alfa 0,76

Toekomstverwachting: vormbaarheid

Heb je de indruk dat je je leven in de nabije toekomst nog grondig kan veranderen? Welke van de volgende uitspraken geeft het best jouw gevoel weer? Kleur 1 bolletje.

1. In mijn leven is nog niets beslist, alle wegen zijn nog open.
2. Niet alle wegen zijn nog open, maar ik denk wel dat ik mijn leven nog een andere richting kan geven als ik dat wil.
3. Ik denk dat het moeilijk is mijn leven nog grondig te veranderen.

4. Ik denk dat het nagenoeg onmogelijk is mijn leven nog te veranderen.

Verwachtingen klastitularis

Tielemans, K., Van den Branden, N., Dockx, J., Denies, K., & De Fraine, B. (2018). *LiSO-project: Vragenlijst voor klastitularissen mei 2017. Technisch rapport*. Steunpunt Onderwijsonderzoek, Gent.

Verwachtingen klastitularis van prestaties

Hieronder staan verschillende stellingen over deze leerling. Gelieve voor elke stelling aan te geven in hoeverre u het eens bent met de stelling. Denk niet te lang na, maar duid uw eerste idee aan. Kleur één bolletje per stelling

We weerhielden 3 van de 4 items die aan de klastitularis werden voorgelegd:

- Hij of zij zal waarschijnlijk een goed schoolrapport hebben op het einde van dit schooljaar.
- Hij of zij presteert goed op school.
- Hij of zij zal waarschijnlijk een succesvolle schoolloopbaan hebben.

Cronbachs alfa: 0,946

Niet weerhouden omdat het item niet op dezelfde factor laadt:

- Hij of zij is een slimme leerling.

Antwoordschaal is een Likertschaal met 5 punten: 1=helemaal oneens; 2=oneens; oneens; 4=eens; 5=helemaal eens

Verwachtingen vakleerkracht

Struyve, C., Custers, C., Van den Branden, N., Dockx, J., Denies, K. & De Fraine, B (2018). *LiSO-project: Vragenlijst voor vakleerkrachten mei 2017. Technisch rapport*. Steunpunt Onderwijsonderzoek, Gent.

Verwachtingen vakleerkracht ten aanzien van kansarme leerlingen

Gelieve voor elke stelling aan te geven in hoeverre u het eens bent met de stelling.

1. Om realistisch te zijn, moeten de schoolse verwachtingen voor kansarme leerlingen veelal bijgesteld worden.
2. Kansarme ouders nemen minder het initiatief tot contact met de leerkracht of de school.
3. Leerlingen uit kansarme milieus zijn vaak van nature minder intelligent.
4. Leerlingen uit kansarme milieus vertonen vaker moeilijk gedrag.
5. Het onderwijs kan kansarme leerlingen uit de kansarmoede halen. (-)

6. Goed onderwijs kan ervoor zorgen dat leerlingen uit kansarme milieus even goed presteren als andere leerlingen. (-)
7. Kansarme ouders interesseren zich vaak minder voor de schoolloopbaan van hun kind.
8. De school kan niet verantwoordelijk gesteld worden wanneer kansarme leerlingen weinig profiteren van het geboden onderwijs.
9. Leerlingen uit kansarme milieus zijn vaak sneller afgeleid in de klas.
10. Kansarme ouders staan meestal meer wantrouwig tegenover de leerkracht en de school.

Antwoordschaal is een Likertschaal met 5 punten: 1=helemaal oneens; 2=oneens; 3=noch eens, noch oneens; 4=eens; 5=helemaal eens

We weerhielden alle items, ook al zorgen items 5 en 6 voor een lagere Cronbachs alfa (0,728).

Kenmerken gezin en activiteiten leerling (oudervragenlijst)

Stevens E., Dockx J., Van Droogenbroeck I., de Bilde J., Custers C., Fidlers I., De Fraine B. & Van Damme J. (2014), *LiSO-project: vragenlijst voor ouders 2013-2014 instrumentontwikkeling*, Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen, Leuven.

Stimulerend thuisklimaat

Hoe vaak doen volgende situaties zich voor in uw gezin? Duid per situatie 1 antwoord aan.

1. Wij praten met onze zoon/dochter over de school.
2. Wij praten met onze zoon/dochter over het nieuws.
3. Wij kopen boeken voor onze zoon/dochter.
4. Wij stimuleren onze zoon/dochter tot bibliotheekbezoek.
5. Wij lazen onze zoon/dochter voor toen hij/zij klein was.
6. Wij lezen de krant (op papier of elektronisch).
7. Wij lezen tijdschriften of weekbladen.
8. Wij lezen voor ons plezier.
9. Wij bekijken lange(re) documentaires op televisie.
10. Wij gaan naar de bibliotheek.
11. Wij gaan naar een museum, concert, optreden of toneelstuk.

Antwoordschaal: 1=Nooit of zelden; 2=1 keer per maand; 3=Een paar keer per maand; 4=1 keer per week; 5=Een paar keer per week; 6=Dagelijks

Cronbachs alfa 73,7

Vrijtijdsactiviteiten kind

Hoe dikwijls beoefent uw kind volgende activiteiten? Duid per activiteit 1 antwoord aan.

Schaal: cultureel kapitaal – high brow leisure

- Boeken lezen
- Zingen of een muziekinstrument bespelen
- Schilderen, tekenen, knutselen
- Natuur/tuin/dieren

Cronbachs alfa 0,48

Schaal: cultureel kapitaal – low brow leisure (computer)

- Spelen of werken met de computer/tablet
- Surfen op het internet

Cronbachs alfa 0,74

Antwoordschaal: 1=Nooit of zelden; 2=1 keer per maand; 3=Een paar keer per maand; 4=1 keer per week; 5=Een paar keer per week; 6=Dagelijks

Sociale activiteiten van het gezin

In hoeverre zijn volgende stellingen van toepassing op uw gezin? Duid per stelling 1 antwoord aan.

- Familieleden komen regelmatig op bezoek.
- Wij gaan geregeld op familiebezoek.
- Ons kind gaat regelmatig bij andere kinderen langs.
- Er komen geregeld andere kinderen langs.
- Wij hebben goede vrienden met wie we regelmatig contact hebben.
- Met onze burens kunnen wij het goed vinden, wij hebben regelmatig contact.

Antwoordschaal: 1=Helemaal niet van toepassing; 2=Niet van toepassing; 3=Eerder niet van toepassing; 4=Eerder wel van toepassing; 5=Wel van toepassing; 6=Helemaal wel van toepassing

Cronbachs alfa 82,6

Toekomstverwachtingen ouders: secundair onderwijs

Wat zal jouw kind in het secundair onderwijs doen? Duid per stelling 1 antwoord aan.

- Ik denk dat mijn kind de school zal verlaten zonder getuigschrift of diploma te behalen.
- Ik denk dat mijn kind leercontract of deeltijds beroepsonderwijs zal volgen.
- Ik denk dat mijn kind algemeen onderwijs (ASO) zal volgen.
- Ik denk dat mijn kind beroepsonderwijs (BSO) zal volgen.
- Ik denk dat mijn kind kunstonderwijs (KSO) zal volgen.
- Ik denk dat mijn kind technisch onderwijs (TSO) zal volgen.
- Ik denk dat mijn kind buitengewoon secundair onderwijs (BuSO) zal volgen.

Antwoordschaal: 1=Zeker niet; 2=Waarschijnlijk niet; 3=Misschien; 4=Waarschijnlijk wel; 5=Zeker wel

Toekomstverwachtingen ouders: na het secundair onderwijs

Wat zal jouw kind na het secundair onderwijs doen? Duid per stelling 1 antwoord aan.

- Ik denk dat mijn kind na het secundair onderwijs zal stoppen met studeren en gaat werken.

- Ik denk dat mijn kind na het secundair onderwijs een korte specialisatie (1 jaar) zal volgen.
- Ik denk dat mijn kind na het secundair onderwijs een opleiding aan de hogeschool zal volgen.
- Ik denk dat mijn kind na het secundair onderwijs een opleiding aan de universiteit zal volgen.

Antwoordschaal: 1=Zeker niet; 2=Waarschijnlijk niet; 3=Misschien; 4=Waarschijnlijk wel; 5=Zeker wel

Mening ouders over onderwijs in het algemeen

In welke mate bent u het eens met de onderstaande stellingen? Duid per stelling 1 antwoord aan.

Een batterij van 12 stellingen werden voorgelegd, we weerhielden de items die het meest duidelijk betrekking hebben op verwachtingen voor eigen kind met betrekking tot prestaties en belang van een diploma hoger onderwijs, en onderscheiden twee verschillende schalen.

Belang van hoger onderwijsdiploma

- Hoe hoger het diploma dat mijn zoon/dochter behaalt, hoe beter.
- Een diploma hoger onderwijs (hogeschool of universiteit) is heel belangrijk voor de toekomst van mijn zoon/dochter.
- Alleen met een diploma hoger onderwijs (hogeschool of universiteit) kun je een goede job vinden.

Cronbachs alfa 0,75

Belang van goede onderwijsprestaties

- Ik vind het belangrijk dat mijn zoon/dochter zijn/haar best doet op school.
- Ik vind het belangrijk dat mijn zoon/dochter goede punten haalt op school.
- Ik vind het belangrijk dat mijn zoon/dochter het secundair onderwijs met succes afrondt.

Cronbachs alpha 0,68

Antwoordschaal: 1=Helemaal oneens; 2=Oneens; 3=Noch eens, noch oneens; 4=Eens; 5=Helemaal eens

Perceptie leerlingen van ondersteuning en verwachtingen ouders (module ouderbetrokkenheid in Leerlingvragenlijst van 2018)

Van den Branden, N., Struyve, C., Dockx, J., Denies, K., & De Fraine, B (2019). *LiSO-project: Vragenlijst voor leerlingen mei 2018. Technische rapportering*. Steunpunt Onderwijsonderzoek, Gent.

Denk nu aan alle volwassenen die je hebt aangeduid bij vraag 10. Dit schooljaar is er onder hen minstens 1 iemand...

Home-based involvement

1. met wie ik bespreek wat ik doe op school.
2. met wie ik bespreek wat ik heb geleerd op school.
3. die controleert / vraagt of ik mijn huiswerk heb gemaakt of heb gestudeerd voor toetsen.
4. die nakijkt of mijn huiswerk juist is gemaakt.
5. die mij helpt met mijn huiswerk of lessen.

Academic socialization

1. die met mij praat over de volgende jaren van het middelbaar onderwijs.
2. die met mij praat over mijn toekomstige job.
3. die probeert om mij zover te krijgen dat ik mijn uiterste best doe in alles wat ik doe.
4. die vindt dat succesvol zijn in het leven erg belangrijk is.
5. die precieze verwachtingen heeft over de resultaten die ik moet halen.

School-based involvement

1. die aanwezig is op activiteiten en evenementen georganiseerd door de school (bv. schoolfeest).
2. die de school helpt als vrijwilliger.
3. die met mijn leerkracht spreekt (bv. op een oudercontact).

5-punten Likertschaal: 1=niet waar; 2=meestal niet waar; 3=soms waar, soms niet waar; 4=meestal waar; 5=waar

Redenen voor oudercontact

“Waarom spreekt/spreken de volwassene(n) uit vraag 10 dit schooljaar met een leerkracht?”

1. Omdat mijn resultaten niet zo goed zijn.
2. Omdat ik mij niet goed gedraag op school.
3. Omdat ik niet graag naar school ga.
4. Omdat ze gewoon geïnteresseerd zijn in hoe het loopt op school.
5. Om kennis te maken met de leerkracht.
6. Om een situatie of probleem thuis/in mijn privéleven te bespreken.

5-punten Likertschaal: 1=niet waar; 2=meestal niet waar; 3=soms waar, soms niet waar; 4=meestal waar; 5=waar

Perceptie van de aspiraties van de ouders

Hoe ver in je studies denk je dat de volwassene(n) uit vraag 10 hoopt/hopen dat je gaat?

1. Daar heb ik geen enkel zicht op.
2. Hij/zij hoopt/hopen dat ik na het middelbaar onderwijs zal stoppen met studeren en zal gaan werken.
3. Hij/zij hoopt/hopen dat ik na het middelbaar onderwijs een korte specialisatie op 7de jaar zal volgen.
4. Hij/zij hoopt/hopen dat ik na het middelbaar onderwijs kort hoger beroepsonderwijs (HBO5) zal volgen.
5. Hij/zij hoopt/hopen dat ik na het middelbaar onderwijs een opleiding aan de hogeschool zal volgen.
6. Hij/zij hoopt/hopen dat ik na het middelbaar onderwijs een opleiding aan de universiteit zal volgen.

Formulering van de antwoordopties? (niet in technisch rapport)

Ouderbetrokkenheid: redenen voor contact met leerkrachten

Waarom spreekt/spreken de volwassene(n) uit vraag 10 dit schooljaar met een leerkracht?

1. omdat mijn resultaten niet zo goed zijn.
2. omdat ik mij niet goed gedraag op school.
3. omdat ik niet graag naar school ga.
4. omdat ze gewoon geïnteresseerd zijn in hoe het loopt op school.
5. om kennis te maken met de leerkracht.
6. om een situatie of probleem thuis / in mijn privéleven te bespreken.

Antwoordschaal is een Likertschaal met 5 punten: 1=niet waar; 2=meestal niet waar; 3=soms waar, soms niet waar; 4=meestal waar; 5=waar